

Окремі читачі «Рідного краю» при телефонній розмові чи особистих зустрічах з працівниками редакції цікавляться станом справ фермерських господарств району. Інколи з докором зауважують, мовляв, про колективні сільгоспідприємства регулярно розповідає у газеті, а приватні обминає. І це цілком слушно. Бо й справді є подібний крен у висвітленні роботи господарств різних форм власності. Але на це є своя вагома причина.

Відомо, що в районі нині діє 25 колективних сільгоспідприємств. Серед них менше економічно

у якій уже утримується 48 голів великої рогатої худоби, в тому числі 18 корів. Це господарство з погляду на сучасні труднощі неопогано забезпечило себе технікою.

Друге за розмірами виділені площі полів (21,5 га) — фермерське господарство Василя Грицака у селі Мнишин, третє — Ігоря Стрихаря (10 га землі) в селі Дмитрівка. Всі інші — дрібніші, із земельним наділом від 7,7 до 3 га. Не кожне з таких малоземельних (якщо і має трактора чи коня) забезпечене навіть найнеобхіднішими знаряддями праці, не говорячи уже про складні машини

не можна дотриматися необхідних сівозмін.

Звичайно, це не вина людей, які пройшли справжній митарства, доки одержали отих три-сім гектарів орних земель, щоб стати одноосібним господарем на селі, а їх біда. Бо ж, за розповідями старожилів, колись для тих, хто вибирався на хутір і створював окреме господарство, держава на дуже вигідних умовах надавала кредити для придбання худоби, реманенту, будівельних матеріалів. Та й взагалі всіляко заохочувала майбутніх сільськогосподарських товаровиробників. Тепер же фермери залишаються

ванні земель. Невигідно, наприклад, хліборобові, коли його пай знаходиться у захирілому колективному господарстві, він може передати його в оренду процвітаючому фермерові (якби таких було побільше). Був би в селянина вибір. Як відомо, конкуренція також рушійна сила. На жаль, поки що такої у селах району немає.

Практично всім з дев'яти фермерських господарств на сьогодні не відповідають своїй назві. Це дрібні одноосібні землевласники і тільки. Причому з невисокою культурою господарювання. Такий висновок випливає, аналізуючи середню урожайність полів. Хай, скажімо, у 1996 році був недорід зернових, де кожен з фермерів не одержав на круг навіть по 30 центнерів збіжжя. Але ж не можна захоплюватися говорити і про збір цукрових буряків, городни, кормових коренеплодів, навіть картоплі. Тільки в «Діані» (фермер Валентин Кобернюк з с. Новоставці) останньої зібрано у межах 200 центнерів з гектара, в інших по 90-160. Найкраще цукрові буряки виродили у Федора Лелюха з Курозван (0,4 га) — по 440 цнт. з га, у Миколи Хомича з Горбакова (0,7 га) — по 373 цнт. з га, у Василя Грицака з Мнишина (3 га) — по 313 цнт. з га. А є господарства, де середня врожайність цієї технічної культури становила 141-154 цнт.

Ось така картина з діяльності місцевого фермерства. Безперечно, якби кожне з цих господарств одержало від держави обіцяну підтримку, справи з виробництвом продуктів харчування були б яскравішими. А так, як любить повторювати екс-президент Леонід Кравчук, маємо те, що маємо.

Спиридон КРАВЧУК.

Роздуми з приводу

НЕМАЄ ЧИМ ХИЗУВАТИСЯ

сильних, більш — слабких. Навіть, як кажуть, «лежачі» або збанкрутілі. Майно подібних у цивілізованих державах давно б продали з молотка. Проте кожне навіть з таких поки що місцевим сільським жителям та державі дають більше користі, ніж фермерські господарства (за винятком «Проліска» Олександра Галузи з Новоставців) району, разом взяті. Звідси й увага.

Проте фермерські господарства діють. Щоправда, їх небагато. Всього дев'ять. І, мабуть, навіть суть не в кількості, а якості. Найбільше з них створене у Новоставцях, де господарем Олександр Галузу. Тут і справді уже чітко окреслені контури нового господарства на зразок очікуваного, на які покладаються неабиякі надії і перспективи реформування українського села. Крім п'ятдесятигектарного земельного наділу, розвивається тваринницька галузь,

обробітку ґрунту, догляду за посівами чи збирання врожаю. Тобто знаходиться на рівні колишніх селянбідняків, яким за життя часто доводилося звертатися до заможних господарів по різну позику.

Скажімо, яким зразком для інших у сучасних економічно важких умовах може послужити урожайність зернових, одержаних на фермерських полях (по 20-25 цнт. з гектара) у тих же Василя Грицака, Ігоря Стрихаря, Миколи Хомича з Горбакова, Олександра Шеремети та Валентина Леуса з Гоці, Віталія Нагорнюка з Новоставців. Не маючи тваринницьких ферм, поля практично виснажуються через недостатність або взагалі невнесення органічних добрив. Не вистачає коштів і на закупівлю мінеральної поживи, засобів захисту рослин від бур'янів та хвороб. То й природна родючість земель швидко тоне, тим паче, що на малих площах

майже сам-на-сам зі своїми проблемами і щирими намірами стати на ноги. Вони подібні до тих невміючих плавати у воді, яких впихнули у глибоку річку: викарабкаються — залишаться жити, а ні — царство їм небесне. Ось і борсаються хто як може. За чутками, окремі з них уже видихнулися і хочуть кидати власну затію.

А загалом ідея створення на селі альтернативного господаря існуючим колгоспам цілком слушна. Власне, чим погане, коли керівні віжки знаходяться не тільки в руках голови правління КСП, а й це у вчорашнього агронома, зоотехніка, механізатора, який звязав одноосібно працювати на землі? Головне, аби вміло давав раду виділеним гектарам, виробляючи максимальну кількість продукції, справно сплачував податки, допомагав підтримувати інфраструктуру села. Тим паче зараз, при розпаю-